

LJUDMILA PETRUSEVSKAJA

Halhatatlan szerelem

Mi is lesz szerelmi történetünk hőseinek további sorsa? Mindamellet meg kell jegyezni, hogy Ivanov elutazása után maradt minden a régiben, ugyanúgy, ahogy eddig is volt, mivel az egyszerűen képtelenség, hogy ha valaki eltávozik, az egyik percről a másikra megváltozzék az élet, vagy ne adj' isten ne legyen többé fedél az ember feje fölött. Képletesen szólva Léna esetében mindez megtörtént, nem volt fedél a feje fölött, lába alól kicsúszott a talaj, élete egyik pillanatról a másikra megváltozott. Ugyanakkor Ivanov elutazása nem jelentett semmit a többieknek, az ő számukra minden olyan maradt, mint a férfi itt-tartózkodása idején; egyszerűen nem vették számításba, hogy Ivanov eltűnt, a helyén pedig üresség tátong.

Lénának azonban nem volt más választási lehetősége: kénytelen-kelletlen továbbra is ugyanoda kellett járnia munkába, ahol Ivanov hült helyét találta, és ahol pontosan egy héttel ezelőtt, éppen maga Léna volt az, aki térdre hullott a férfi íróasztala előtt, mintha csak tréfálkozna vele. Léna imádkozva térdelt, kezeit összekulcsolta, szemét lesütötte, miközben a tőle két méterre ülő Ivanov hivatalos papírokat pakolgatott az asztalán és naivan elmosolyodott, mint aki észre sem vette, hogy Léna milyen állapotba került. Léna bizonyára a legvégsőkig reménykedett, mindaddig, amíg Ivanov a papírok összepakolásához nem fogott hozzá, hogy valami történni fog, hogy jobbra fordulnak a dolgok, mert az egyszerűen lehetetlen, hogy bárki csak úgy eltűnjön és egy karikacsapásra vége legyen mindennek. Ezért történt meg az, hogy amikor még Ivanov, elutazása előtt ügyes-bajos dolgaival volt elfoglalva az irodájában és az utolsó holmijait pakolászta, Léna eltorzult arccal térdre borult a férfi előtt. Léna úgy nézett ki, mint aki megőrült. Pontosán tíz percig térdelt a férfi előtt, és ezalatt a tíz perc alatt mindenki rettenetesen zavarban volt, de nem vették el a fejüket, még csak az arc kifejezésük sem változott meg, mindent úgy fogadtak, mintha életükben gyakran kerültek volna hasonló szituációba; hisztérikus jelenetnek tartották mindezt, melyre ha reagál az ember, olyan látszatot kelt, mintha valóban hinne abban az elkeseredésben és kétségbeesésben, amit általában megjátszanak a hisztériások.

Léna meglehetősen nyugodtan térdelt Ivanov előtt, nem csapott nagy hűhót érzései körül, és az a két-három ember, akik jelen voltak ennél az esetnél, kénytelenek voltak beismerni, hogy egyedülálló mindaz, amit Léna csinál, mert az ember ilyen helyzetben tényleg csak egyet tehet, térdre omlik, és ez olyan melengető érzés.

Ivanov végül elutazott, Léna pedig maradt a régi helyén, de nem volt semmi kétség afelől, hogy Léna így vagy úgy, előbb vagy utóbb, de Ivanov után megy mindazok ellenére, hogy a szülővárosában voltak neki bizonyos kötelezettségei az anyjával, a fiával és a férjével szemben.

Léna nem beszélt senkinek sem a jövőt érintő terveiről, továbbra is dolgozott, mint általában, összebarátkozott azonban a könyvtárosnővel, és ez már előjele volt annak,

---

Az itt közölt elbeszélések L. Petruszskaja: Tajna Doma (A ház titka, Moszkva, 1995.) c. kötetéből valók. A fordítók a Móra Ferenc Kollégium Társadalomtudományi Szakkolégiumának hallgatói.

hogy otthagyja a családját. Ez a könyvtárosnő, Tonya, ez a szerfelett kedves és szomorú szőke teremtmény valójában olyan volt, mint egy örök vándor, kalandor, mint egy szökött fegyenc. Lénához hasonlóan neki is volt egy kis háza, ahol leánygyermekével élt együtt, ám ugyanakkor időről-időre elhanyagolta anyai teendőit, odalökte lányát a nagyszülőknek, és már utazott is abba a városba, ahol az ő kiválasztottja, szerelmének tárgya lakott, egyébként nem hívták és nem várták, az állomáson aludt, meghúzta magát valamelyik lépcsőházban, és várta, hogy a szeretett férfi előkerüljön, és így tovább...

Mindenesetre Léna és Tonya remekül összebarátkoztak, együtt töltötték az ebéd-szünetet különféle büfékben és bisztrókban, munka után pedig együtt mentek el addig a megállóig, ahol mindketten villamosra szálltak, azonban ellenkező irányba utaztak tovább – Tonya az óvodába, a lányáért, Léna pedig lakásába, ahol már várták az anyjával, a fiával és a férjével szembeni kötelezettségei.

De mint az később kiderült, Léna családi kötelezettségei mégsem voltak olyannyira életbevágóan fontosak, hiszen egyszerűen hátat fordított mindennek, és elutazott abba a városba, ahol most Ivanov dolgozott, s onnan csak hét év múlva tért vissza, igen, pontosan hét év elteltével, elborult elmével és üldözési mániával; visszatért, mert visszahozta őt a férje, Albert.

Ezen a helyen célszerűnek látszik elmagyarázni, milyen kötelezettségek is fűzték Lénát a családjához.

Az egész akkor kezdődött, amikor Léna hihetetlen gyötrelmek közepette megszülte gyermekét, de az nem sírt fel. A kisbaba láthatólag szintén óriási szenvedéseken ment keresztül, agyvérzéssel született, és születése után három hónappal pedig az orvos közölte Lénával, hogy fia örök életére beszéd- és járóképtelen marad.

Léna egy teljes esztendő volt otthon a fiával, de utána munkába kellett állnia, éppen ezért fia mellé egy ápolónőt fogadott. Az anyja sem tudott segíteni neki a fiú gondozásában, mivel három hónappal a fiú születése után egyszerűen megbolondult, feltehetőleg abba örült bele, hogy az újszülött csöppség még csak meg sem mozdult, nos, ahogy a kórház pszichiátere mondta, az örülség okát nem a külső tényezőkben kell keresni, hanem a belsőben, de bármiféle körülmény, még a legjelentéktelenebb is, adhat bizonyos lökést a betegség kialakulásához; s kétségtelenül, Léna fiának szomorú esete meglehetősen erős lökés volt mindehhez.

Azon a tavaszon, amikor Ivanov elment, Léna kimondottan anyagi jellegű dolgokkal volt elfoglalva: nyaralót bérelt, ahol együtt kellett laknia az időközben már felcseperedett, hét éves fiával, az ápolónővel, és nem különben a férjével, Alberttel. Mindössze két hónapot húzott le ilyen körülmények között a nyaralóban, majd júliusban fogta magát és otthagytott csapot-papot, otthagytá a nyaralót, a városi lakást, barátnőjét Tonyát, a szökött rabot; Léna úgy utazott el hazulról, mintha főiskolára menne, mintha csak rövidebb időre utazna el, de valójában hét év lett az egészből.

Egyébként valóban felvételt nyert egy új főiskolára, immár a második főiskolájára az életében, melynek kollégiumából három év múlva mentővel vitték a pszichiátriára, a legsivárabb lelki állapotban, de hogy mi is volt az a lökés, ami mindebben közrejátszott, azt már senkitől sem fogjuk megtudni.

Most pedig kövessük nyomon Ivanov útját. Bármennyire is furcsa, de a ragyogó kezdet ellenére fölötte is elborult az ég, s Lénához hasonlóan egyszer csak ő is elsüllyedt a sivárság és kiüresedés mocsarában. Igaz, az ő esete nem volt annyira bonyolult, mint a Lénáé, egyszerűbb volt és közönségesebb, és kizárólagosan az alkohol iránti szenvedélye

volt bajának az okozója; éveken keresztül vágta maga alatt a fát, és egy hatalmas botrány után már csak egy jelentéktelen beosztást tudhatott a magáénak, igen, valóban jelentéktelent az előzőhöz képest, hiszen mindössze csak két embernek volt a főnöke, voltaképpen egy olyan beosztást, amivel az emberek általában a pályafutásukat kezdik.

Hát így végződött ez a szerelmi kaland, noha mindenkinek úgy tűnt, hogy a kapcsolat végét Ivanov elutazása jelentette – ám még most sem világos, hogy valóban befejeződött-e.

Most Albert, Léna férje kerül az előtérbe, teljes életnagyságában, aki a hosszú évek alatt el tudta viselni mindazt, amit Léna nem, sőt, még ennél is többet; hiszen ő volt az, aki hét évvel Léna eltűnése után egyszerűen elment érte, mindenről tudott és hazahozta őt, csak az nem világos, hogy valójában miért is hiányzott neki ennyire, vagy mindezt csak szánalomból tette, egy vadidegen város távoli kerületének egyik kórházi ágyán fekvő nő iránt érzett szánalomból, akit megfosztottak mindentől, kivéve azt a kórházi ágyat, de valójában ő is ugyanabba a csapdába esett, mint Ivanov.

Az igazat megvallva, Léna és Ivanov számára ez volt az a halhatatlan szerelem, a beteljesülhetetlen, ami valójában nem más, mint a fajfenntartás csillapíthatatlan, megvalósíthatatlan vágya, igen, megvalósíthatatlan, különböző esetekben, különböző okok miatt, jelen esetben azon egyszerű ok kapcsán, hogy Léna egyszer már szült egy mozgásképtelen gyermeket, és felmerül a kérdés, hogy egyáltalán képes lenne-e arra, hogy valaha is egészséges gyereket hozzon a világra. Bármilyen legyen is az igazi oka annak, hogy Ivanov dobta Lénát, tény az tény: a fajfenntartás ösztönét nem volt ami lecsillapítsa, tulajdonképpen ez itt a lényeg.

Nos, Albert azonban ebben a történetben kiváltja mindenki csodálkozását, hisz most már végleg világos, hogy Albert volt az, aki hét év elteltével mégis a felesége után ment, holott régóta megszakítottak már egymással minden kapcsolatot. Ami felettébb érdekes lehet, ugyanakkor mégsem lehet ilyen egyszerűen megmagyarázni, ám Albert alakja akkor is, teljes életnagyságában kiemelkedik ebből az egyszerű, banális történetből.

MAJOR JÁNOS fordítása

Futó kaland

Meglehetősen szánalmas volt ez a történet, akár ha szereplőit tekintjük, akár ha arra gondolunk, hogy milyen banálisan zajlott, s csupán azért tűnhet mégis furcsának, mert úgy játszódott le, mintha századszor adták volna elő, mit sem sejtető csalóka kezdetétől a végéig, s benne mindent a szó szoros értelmében előre elterveztek volna – a végső elkeseredést tükröző tekintetet és a látszólag ártatlan kézfogásokat, melyek csak azért voltak különlegesek, mert az a bizonyos végső elkeseredést tükröző tekintet nem származott mástól, mint egy hatvanas férfitől, aki mosolyogva integetett ki egy taxi ablakából a többieknek, és a többiek között ott állt egy huszoneves fiatal nő is, és a kétségbeesett vigyorgás valahonnan lenről, egy indulásra kész, hermetikusan lezárt kocsisüléséről éppen neki szólt.

Ezzel elbeszélésünk mindkét hőstét úgy ahogy bemutattuk, s ez untig elég, mivel a korkülönbség kívül nem volt itt semmi másnak említésre méltó szerepe: minden

egyéb vonatkozásban nagyon is összeillettek, és más körülmények között, ha kisebb a korkülönbség, klasszikus szerelmi történet bontakozhatott volna ki közöttük, több szereplő – például a nő férje vagy hősünk öregedő felesége – részvételével, és az események isten tudja mivé, netán tragédiává is fajulhattak volna. Különben, mint ahogy mondani szokás, ez a nő kissé későn született, azaz a Föld és a csillagok helyrehozhatatlanul sokszor fordultak meg, mielőtt méltóztatott volna a világra jönni, a férfi pedig már régen itt élt a földön. Semmi mással, semmi más okkal, mint a Földnek és a csillagoknak ezzel a néhány fordulattal magyarázható, hogy miért vigyorgott olyan kétségbeesetten lent, a taxiban ülve, miután arra készült, hogy mindörökre elutazik, és miért ismételtette, hogy fölösleges búcsúzkodni, hiszen holnapután újra itt lesz, visszajön, neki itt a nyaralóban rengeteg tennivalója van.

Mellesleg lehet, hogy délibábos terveket szőtt magában, kigondolta mi módon szakít majd időt arra, hogy folytathassa szíve hölgyével, választottjával ártalmatlan, üres beszélgetéseit, aki kisgyereke miatt egy hétig még a nyaralóban maradt, és aki, miután azt ígérte neki, hogy hamarosan visszatér, bólintott, s naivan meg volt győződve arról, hogy ez így is lesz, nem másképp.

Az sem kizárt, hogy tényleg biztos volt ebben, amikor elutazott a hermetikusan lezárt kocsiában, és lehetséges, hogy visszatérését nem azok a magasröptű elképzelések akadályozták meg, amelyek a Föld és a csillagok akkori haszontalan keringésére vonatkoztak, mikor ő még nélküle, szíve hölgye nélkül élt, aki még akkor nem volt a világon, és egyáltalán nem foglalkoztatta az a gondolat, hogy késői, fölöslegesen késői eljövetele teljesen összekeverte a kártyákat. Lehetséges, hogy mindezekre egyáltalán nem gondolt, csak azokkal az összezavarodott ügyekkel foglalkozott, amelyek a városban vártak rá, ahol újra elkezdődik a mindennapos robot, ami annyira különbözik a gondtalan nyaralástól, a nappali verőfényben folytatott beszélgetésektől és a sétáktól az esti sűrűkületben. És bizonyára mindenestül elnyelték már a városi gondok, amikor a virágillatú falusi levegő után egy kopott taxi hátsó ülésén ülve belemerült a város benzingözébe.

Különben az sem elképzelhetetlen, hogy éppen ezek a magasröptű elképzelések temették őt maguk alá abban a pillanatban, amikor beült a taxiba és elhelyezkedett az ülésen, és onnan letről, a tető alól mosolyogva integetni kezdett szíve hölgyének.

A felesége is vele utazott, aki szintén kétségbeesetten vigyorgott, és ezáltal kettejük arckifejezése tökéletesen egyformának tűnt, egyébként ez a vigyor rögtön azután jelent meg az arcán, amint férje bemutatta szíve hölgyét, mint szomszédját és sétapartnerét. A felesége különben váratlanul, mint derült égből a villámcsapás, csak úgy betoppant, s noha nem sejtett semmit, mégis szabadnapot vett ki, és minden ok és cél nélkül megjelent a nyaralóban. Hármában vagy tíz-tizenöt percet voltak együtt, miközben, magától értetődően, némi zavar keletkezett, mivel a felesége elkeseredetten mosolyogva bámulta szíve hölgyét, és végül kibökte, hogy fejben kiszámolta kettejük korkülönbségét. „Nem is olyan nagy” – viccelődött szíve hölgye, majd a feleség észbontó szóáradatba kezdett azokról a levesekről, amelyekre itt ráfanyalodott a férje, és általában a zacskós levesekről. A feleség valószínűleg nagyon izgult a beszélgetés alatt, ami hirtelen meg is szakadt, de szerencsére ott volt a nyaraló tulajdonosnője, így vele kettesben folytathatták a társalgást, míg a másik két szereplő kapott még egy lehetőséget, még egy utolsó lehetőséget arra, hogy – ezúttal ilyen veszélyes szituációban – szót váltson egymással. És ők a szó szoros értelmében egymás szavába vágva, a világon mindenről tökéletesen megfeledkezve lázas beszélgetésbe kezdtek valamiféle semmiségekről.

Azután megjött a megrendelt taxi, és mindennek vége szakadt, értelmét veszítette a nő túlságosan késői, és a férfi túlságosan korai megjelenésének problémája a Földön – és megszűnt minden, belevezett a csillagok keringésébe, mintha egyáltalán nem történt volna semmi.

KEMPELEN ANDRÁS fordítása

N.

Ezen az eseten mindenki jókat derült, de miután Sura nemcsak bizalmas körben, hanem azon kívül is mesélni kezdte, a nevetés értelmét veszítette; amit Sura szűk körben, mint egy érdekes sztorit adott elő, különféle utakon eljutott mindenkihez, ezért amikor ugyanezt boldog-boldogtalannak szélesebb körben is mesélni kezdte, akaratlanul önmagát ismételte, és az emberek kénytelenek voltak úgy tenni, mintha nem tudnának semmiről, úgy kellett tenniük, mintha csodálkoznának, nevetnének, és valami újabb, számukra eddig ismeretlen emberi tulajdonságot fedeztek volna fel. Kétszer meghallgatni ugyanazt a történetet, ez már önmagában is fárasztó volt, ráadásul úgy másodjára, hogy nem szabatos, tényszerű, a lényegét kiemelő előadásban, hanem terjedős és dagályos stílusban, a megjátszott sértődöttség és az őszinte felháborodás szubjektív hangvételével.

És ami első ízben, a kulisszák mögött lebilincselő, bizonyos lélektani mélységeket feltáró történet volt, az másodjára, szélesebb körben, a szerző előadásában úgy hangzott, mintha állandóan neveltségessé akarna tenni, meg akarna szégyeníteni valakit, rábizonyítani a bűnét stb.; aztán kiderült, hogy ez az igyekezet valójában mennyire számtalmas, fölösleges, és nem több, mint nyilvánvaló öngazolás, mert azt mindenki tudja, hogy mások megszegyenyítése önmagunk igazolása, mint ahogy a hatás mindig ellenhatást vált ki, stb.

Igy aztán, mikor Sura másodjára vagy sokadjára ismételte a történetét – márpedig minden alkalmat megragadott, hogy újra előadja – úgy tűnt, egészen mást szeretne kihozni belőle, mint ami a többiek számára teljesen nyilvánvaló volt, s ezzel ugyan Sura már nem keltett akkora érdeklődést, mint korábban, de ettől eltekintve azért csak nem hallgatott el.

Mintha ez a számtalanszor elmondott eset mindenáron kikíváncozott volna belőle, nem tudta magában tartani, hiszen annyira szórakoztató, lélektanilag meglepő, talányos történet volt. Sura azt mesélte, még csak meg sem fordult a fejében, hogy lefeküdjön ezzel a nővel, „nevezzük N-nek” – mondta, ám nagyon is jól tudta, hogy mindenki tudja, kiről van szó, de mégis úgy tett, mintha soha, senkinek, semmi pénzért el nem árulná, és mivel nem kívánja bemocskolni egy hölgy jóhírét, egymaga fog szembe szállni a feldühödött tömeggel.

Látszott, hogy Sura élete végéig meg akarja őrizni ezt a történetet mint az életerő, a fiatalság, és a férfiúi hódítás bizonyítékát. Hiszen az ok, amiért N. épp Surát választotta, mindenki előtt világos volt: Sura a maga nemében kiváló sportteljesítményt nyújtott, valóságos rekorder volt, újabb és újabb kalandok keresője, aki megnyugvást sehol nem lel, és nem ismer lehetetlent.

Más kérdés, hogy ez az eset bizonyos idő elteltével már nem izgatott senkit, elvesztette pikantériáját; ebbe belejátszott az a körülmény is, hogy a nő, a történet másik szereplője, nem tagadott semmit, nem árulta el magát semmivel, hiszen sok nő volt ott azon a kiránduláson, és közülük bármelyiket meg lehetett volna gyanúsítani, hiszen a szállodában mindegyiknek egyágyas szobája volt, és mindegyikük elég sokat ivott a banketten ahhoz, hogy kellő hangulatba kerüljön, mindnyájan részt vettek az asztalnál folyó beszélgetésben és mindabban, ami aztán ilyen váratlan dolgokhoz vezetett.

Ám az összes nő közül egyedül ő volt az, aki mindenki szeme láttára egyszerre mintha elkedvetlenedett volna, szomorú és bánatos lett, s volt benne még egy szemernyi fáradtság és közöny is, noha arcán ugyanaz a kifejezés tükröződött, mint a többiekén: feszült érdeklődés enyhe felháborodással, és szégyenkezéssel vegyes kényszeredett mosoly.

De ő, ez az N., akiről mindenki azonnal tudta, hogy kicsoda, még csak meg sem próbálta, hogy elviselje vagy végighallgassa ezt az egészet, egyszerűen megvonta a vállát és visszament az asztalához, miközben a többiek csoportokba verődve csámcsogtak a részleteken, amiket Sura épp az imént közölt bizalmasan.

Ez az N. nyugodtan megjátszhatta volna magát, nem kellett volna olyan feltűnően otthagynia a társaságot, érzékeltette azt, hogy őt egyáltalán nem érdeklik ezek a pletykák. Mindez nem hagyhatta őt hidegen, ha továbbra is olyan marad, mint a többi nő, a történetek azonban kétségtelenül megváltoztatták. A megszegyenített ember szokatlan helyzetében találta magát, de nem nyilvánosan, szemtől szembe alázták meg, ezért nem látványosan szenvedett.

Azt, hogy N. szomorú volt, egyből észre lehetett venni. Kívülről talán unottnak, szórakozottnak, fáradtnak vagy közönyösnek tűnhetett. N., aki általában életvidám, energikus, tűzrólpattant fiatalasszony volt, egyszer csak mindenki szeme láttára unatkozni kezdett. Pontosan akkor, amikor Sura leginkább elemében volt. Mellesleg ugyanabban a szobában dolgozott, ahol N. is. Sura rettentő sokat nevetett, önfelédten hahotázott, ami az irodai zaj közepette idétlenül hanzgott, és mindenki megütközött rajta.

Közben telt az idő, s amint az várható volt, ez a történet elvesztette aktualitását. Újabbak jöttek, igaz, nem ennyire pikánsak, mint Suráé, mégis közérdeklődésre tartottak számot. Sura esete háttérbe szorult, ez ellen nem lehetett mit tenni. Pedig Sura odáig ment, hogy nyilvánosságra hozta N. nevét, néhányszor szándékosan elszólta magát, a dolgokon azonban ez már mit sem változtatott.

De N. arckifejezése maradt a régi: mintha untatná, hogy itt ül ennél az asztalnál, és hogy a munkája az, ami. Nem bánatát vagy sértettségét leplezte ezzel, valódi, nyílt, sőt leküzdhetetlen, igazi unalom volt ez. Sura egyébként ismerősei körében azt hangoztatta:

– Nem, barátaim, nem a női büszkeségért, szerénységért, tisztaságért szállok síkra, szó sincs róla! Azért küzdök csupán, azért kiáltok segítségért, mert gyűlölöm az erőszakot, nem akarok pusztán az élvezet eszköze lenni. Végül, de nem utolsó sorban ezt az N-t látni sem akarom többé, ez minden. Ártatlan vagyok – kezdett filozofálni a téma kapcsán, s ezzel az ürüggyel újból elmondta történetét. – Én ártatlan vagyok abban, hogy őt annyira felizgatta a bankett légköre, az ünnepi hangulat; nem én tehetek arról, hogy N. a szobájában úgy öltözködött, sminkelt és fésülködött a tükör előtt, mintha készült volna valamire. Aztán az a konyak, mindenki jócskán ivott belőle, miért éppen ő feltűnősködött? Ez mindig veszélyes dolog – felkészülni minden eshetőségre, mindenre, ami megtörténhet. És ugyan hova készülődött annyira, talán bálba?

Nem! Konferenciára ment és bankettre, ahol ott voltak a munkatársai, meg a kollégák más főosztályokról is. Aztán a pajzán táncok, meg a szikrázó kelyhek, a pohárköszöntők és a viccek, ez az egész hangulat bárkit kibillenthetett volna az egyensúlyából, de miért éppen én estem áldozatául? Noha elég tapasztalt vagyok ebben a kérdésben – folytatta Sura –, a legvadabb álmaimban sem gondoltam arra, hogy lefeküdjek vele. Ertem én, hogy elege lett a formáságokból, nagyon is értem. Amennyire én mindig azon igyekszem, hogy megmaradjon egy kis titokzatosság, természetesség a dolgok menetében, valami véletlenszerű, egy kis romantika, feltételezésem szerint, neki nagyon is elege lett ebből az egészből. Ertem én: megunta a bizonytalanságot, azt az időszakot, amikor egy rossz szó mindent tönkretesz; az első beszélgetések, közös séták időszakát stb. Teljes mértékben megértem, én is hajlamos vagyok ilyesmire. Ha igen, akkor igen, ha nem – nem, és fölösleges a felderítő hadművelet, nem kell mérlegelni, fokozatosan összeemelegedni, és folytathatnám. Nem kell feleségül vennem, hiszen nős vagyok, ő meg férjnél van. Minden világos és egyértelmű. De – és itt Sura tartott némi hatásszünetet – itt lép közbe az, amit én vadászösztönnek nevezek.

Sura órákig tudott beszélni ilyen stílusban, elemezgette a történeteket, csámcsogott rajtuk, nem mozdult a helyéről és magyarázott. Látszott, hogy még mindig nem hagyja nyugodni az a furcsa szituáció, amiben azon az estén találta magát, amikor a társaság szétszéledt, ki-ki ment a saját szobájába, és N. egyszer csak behívta őt, Surát, és elég egyértelműen, minden kertelés nélkül felkínálta magát.

Am ez már azokat sem érdekelte, akik együtt voltak velük ezen az utazáson, amikor úgy alakult, hogy a bankett utáni éjszakát egy új, teljesen üres szállodában kellett tölteni.

Mesélik, hogy Sura éjszaka sokáig kopogtatott bizonyos szobák ajtaján, és arra vetemedett, hogy kilopja az előcsarnok asztalkáján álló vázából a csokrot, amit aztán az egyik ilyen szobában ünnepélyesen belevágott a vécékagylóba, mert miután hiába kopogtatott egész éjszaka, kiderült, hogy odabent nem volt senki.

ÉZSIÁS ANIKÓ fordítása

Az utolsó buli

Mondd csak, ne hagyd abba, beszélj még arról is, hogy neki vége, hogy alkoholista, és ezzel majdnem mindent elmondál, de mégsem mindent. Beteg anyja nyakán él és emiatt mindig azon igyekszik, hogy legkésőbb fél egykor otthagyja a társaságot, mert akkor megy az utolsó metró, mivel hát sosincs pénze taxira. És ha végül mégis ott reked valami isten háta mögötti helyen, akkor gyalog megy, de valahogy mindenképpen hazajut, legalábbis reggelre föltétlenül otthon van, de hogy csinálja ezt, senki sem tudja. Azonban nem azért tesz így, mintha spórolna öreg, beteg anyja pénzével, egyszerűen egyáltalán nincs pénze, és kész.

Valahogy viszont képes éjjel is hazavergődni a város bármely pontjáról. Arra gondolok, mennyire kell, hogy szeresse őt az öreg édesanyja, egyszerűen fölfoghatatlan, hogy szeretheti ennyire.

Mondd el még azt is, hogy teljesen kiüresedett ez az ember, hogy neki semmi sem szent, hogy már egy éve fordítja Tennisont, aki senkit sem érdekel, mondd el végül,

hogy mindössze huszonhárom éves, de hát ezzel sem mondasz semmit. Beszélhetnél még arról is, hogy valamikor a fejedbe vetted, hogy jó volna tőle szülni egy gyereket, de aztán rájöttél, hogy ez sem segít, a gyermek egy önmagába zárt lény, aki senkire sem kíván hatni és nem függ senkitől.

Es hát végül ott ül a szobában, az asztalnál, a félhomályban, a többiekkel együtt, te pedig messze vagy tőle, valami félreeső zugban, anélkül, hogy bármit is gondolnál, a szó szoros értelmében nem gondolsz semmire – ez a te csodálatos képességed – teljes nyugalomban ülsz, mint mindig. Ő komoly, de komolyságába némi gúny vegyül, udvarias, igazi úriember ördögi arc kifejezéssel, és hirtelen föl kacag, sokkal élesebb hangon a megszokottnál. Minden a szokásos módon zajlik, valamennyien halat esznek valami száraz mélyhűtött térszával; nővéred remekműve, és rá vagy sztolicsnaját vagy lengyel vodkát isznak. Ő tölt a mellette ülő csábosan kifestett nőnek, aki ügyetlenül tartja kezében a cigarettát, valahonnan ő is idepottyant, de hát isten neki. Te pedig csak ülsz, hunyorogva és olyan őszintén nevelsz, hogy nem törődsz senkivel és semmivel.

Olyan jó itt ülni az asztalnál, a félhomályban, – meg a lemezről a „Bye-bye mon amour” – itt nem udvarolnak senkinek, nincs itt semmiféle szex, nem számít sem a korkülönbség, sem a hivatali rang. Majd hirtelen „Itt a hal, a halacska!” – hangzik föl a félhomályban.

Egyik pohárral iszik a másik után, de még csöppet sem részeg, eszi a halat és egyre szellemeskedik, tüzet ad a szomszédjának és tölt neki egy kupicával, és mindez olyan banális. A beszélgetés a közös ismerősök, és azon intézmények emlegetésével telik, ahol mindannyian egy kis mellékeshez jutnak, de csak nem akar kialakulni az a csodálatos, közös hang, ami néha csak úgy, a semmiségek kapcsán jön elő. Az üvegek fokozatosan kiürülnek, és egészen egyszerű dolog történik: nővéred behoz egy 2 decis orvosságos üveget, melyben tiszta szesz van és az asztal közepére teszi. Nővéred, mint biokémikus a munkahelyén fölirathat magának tiszta szeszt a nagymolekulájú szerves vegyületek extrakciójához, a sejtfalban lévő teichnoinsav kivonásához, fermentumok spektrofotométeres vizsgálatához, az asztal és az edények sterilizálásához.

A szesz megjelenésén senki sem csodálkozik, néhányan ugyan nem hajlandók meginni és föl hígítják, ő azonban akkurátusan vizet tölt egy pohár aljába, egy másikat pedig teletölti szesszel és szomszédjának is ugyanezt javasolja, aki váratlanul belemegy.

Mostanra már működésbe lépett ismert, fantasztikus képessége, noha a mellette ülő nő halkán magyarázni kezdi, hogy neki is öntsenek, ezt kizárólag csak azért teszi meg, hogy ne vegyék észre, ő a többieknél gyakrabban, és csakis magának tölt alkoholt. Válaszul kedvesen rámosolyog és koccintani akar, a többiek mind másfelé néznek, egyedül csak te bámulod naiv nyugalommal őt és a lányt, aki ekkor minden bátorságát összeszedve föl hajtja az italt, és anélkül, hogy kifújna a levegőt – mert ő így magyarázta, hogy a legfontosabb visszatartani a lélegzetet –, vízzel leöblíti és egykedvű képet vág, a többiek pedig fölkiáltanak, nahát, mennyire elborult az arca.

Ekkor néhányan elköszönnek és elmennek, mivel dolguk van otthon, hiszen már húsz perc múlva éjfél. És akkor ő, akit – jut eszembe – Ivánnak hívnak, föláll, kimegy a szobából, csalódást okozva ezzel a mellette ülő lánynak. Valaki három ujjal megragadja az üveg nyakát, megrázza és kiderül, hogy a szesz tiszta, nincs föl hígítva. „Óhó”, mondja valaki, és te az ajtó felé nézel. Iván áll ott, mögötte biokémikus nővéred. Nyugodtan visszamegy a helyére és előző szomszédja mellé ül, aki unalmában valamilyen könyvet lapozgat a félhomályban. A nő tovább olvas, néha csöndben elmosolyodik. Ő pedig ül és jámboran néz maga elé, tenyerével az asztalra támaszkodik és

fújja a füstöt. Folyik a beszélgetés, Iván szomszédja vicces sztorikat olvas föl hangosan a könyvből. Aztán biokémikus nővéred kimegy a szobából, nedves ujjai között kis, tele pohárral. Iván erre fölemelkedik, áhítatosan iszik, vízzel öblítve le a szeszt és leül a lány mellé, aki azt kérdezi: „Mi az, én nem kapok?”

Kis idő múlva nyugtalankodni kezd, kimegy a szobából, nővéred után a konyhába megy, akinek arcán düh és visszafojtott nevetés tükröződik. Úgy jönnek-mennek, mintha össze lennének nőve, a folyosón magyarázkodnak, végül visszatérnek a szobába és ő ujjával óvatosan behajtja az ajtót maga mögött.

Az Iván mellett ülő nőt addig ingerelték ezek az oda-vissza járkálások, hogy ő is föláll, kimegy a konyhába és ott unalmában rágyújt, a sűrű sötétségben a hűtőszekrényre könyököl, a szobából néha női nevetés hallatszik.

Végre lépések hangzanak föl, a sötét konyhába belép Iván, mögötte a nővéred, akit kézen fogva húz maga után. A lány elillan a sötét konyhából, magukra hagyva őket és bemegy a szobába, ahol egyedül táncol egy viszonylag jóképű pasi, és akkor ő is elkezd kifejezetten a zene ütemére a pasi előtt riszálni magát, és te is fölállsz, idétlenül vigyorogsz, ledobod a cipőidet és beállsz táncolni.

Iván a biokémikussal hol a konyhába megy, hol libasorban vonulnak ki a folyosóra, jól behajtva az ajtót maguk mögött. És Iván minden egyes ilyen kimenetel után egyre eszelősebben néz ki, nővéred pedig egyre bosszúsabban vonogatja a vállát; megvan neki a maga oka, hogy ne adjon Ivánnak inni. Te pedig egyre csak nevelsz, egy szál harisnyában táncolsz a koszos padlón egészen addig, amíg a konyhában föl nem hangzik egy szörnyen hangos kiáltás – „Dehát ez nem is olyan nagy kunszt!” A konyhában valami halk csattanással a földre esik, Iván asztalszomszédja pedig visszamegy a konyhába és megkérdi nővéredet: „Gyakran csinálja ezt?” „Minden áldott alkalommal” – válaszolja.

„Igen-igen” – mondod –, „ez egy kiüresedett ember, menthetetlen alkoholista.” A viszonylag jóképű fiú ekkor újra fölteszi a „Bye-bye mon amour”-t és megint mindenki táncol, biokémikus nővéred pedig azt mondja, hogy „En már nem bírok veled, menj ki te, egyfolytában csak keresgél odakint.” – „Nem lett volna szabad egy egész pohárral adni neki, ez hiba volt” – mondja valaki.

Iván bemegy a szobába, korábbi asztalszomszédját kézen fogva húzza maga után és táncolni kezd veled, de valahogy esetlenül, sután, fél lábon ugrálva, egyáltalán nem a zene ütemére, a lány pedig kötelességének érzi, hogy igazodjon ehhez a szökdecseléshez és hamarosan ő maga is fél lábon kezd ugrálni. Ő pedig hangosan így szól: „Nézzétek, íme egy utolsó alak bulija.”

Azonban nemsokára faképnél hagyja a nőt, majd ismét kézen fogja és a konyhába viszi nővéredet, aki olyan csöndben ült a sarokban, mintha elaludt vagy meghalt volna; és ez így megy tovább a végtelenségig, mindaddig, amíg Iván szomszédja ki nem megy a konyhából és nem kezd el készülődni; fölveszi szarvasbőr csizmáját, vastag kötöttkabátját, nagy sálját, prémsapkáját. És akkor Iván, aki még mindig a nővéred mellett áll, odaugrik a lányhoz, zavaros szemmel néz rá és így szól hozzá: „Csak még tizenöt percet maradjon, ugye megteszi? Mindössze tizenöt-hús rövid percről van szó, utána hazakísérem. Így viszont még nem engedem el.” És keményen megragadja korábbi asztalszomszédjának a kezét, úgy lökdösi be a szoba félhomályába, ő pedig kint marad a folyosón a kémikusával.

Te meg csak ülsz kinyújtott lábbal a pamlagon és boldogan nevelsz: „Mindent negyedik dimenzióban látok, ez csodálatos. Csodálatos.”

És ekkor Iván szomszédja, kihasználva az alkalmat, amikor Iván kimegy a nővéreddel, aki felszabadultan, élénken nevet, szóval a lány kicsusszan az ajtón, fölveszi a bundáját és leszalad a lépcsőn.

Te pedig mindent értesz, és egy szál harisnyában, mosolyogva ülsz a pamlagon, hajnali három óra van, és tudod, hogy Iván gyalog megy haza.

SZOLGA EMESE fordítása

A hétköznapok szépsége

Tény, hogy Mila szépsége minden alkalommal kellemetlenül érintette azokat, akik e szépség megnyilvánulásaiba naponta belebotlottak – ama hétköznapi tolongásban és a jelenségek ama zúrzavarában, amiről a költő is beszélt. Eme hétköznapi tolongásban egyszeriben kellemetlenül kezdte érezni magát Mila férje is, amikor már nemcsak az utcán és a közlekedési eszközökön szólította le feleségét úgyszólván mindenki, aki nadrágot viselt, hanem vendégségben és étteremben is. Mila maga semmiféle okot nem adott erre, nem úgy, mint kolléganője, a volt titkárnő, Ljuba Ivanovna, akinek mindig egy volt, mikor és kivel, csak nadrág legyen rajta. De az eredmény mindig egy és ugyanaz volt, jóllehet a húsos orrú és apró csigákba göndörített hajú Ljuba egy férfi előtt sem rejtette véka alá az örömét, nem leplezte érdeklődését, a mi Milocskánk pedig csak szemlesütve üldögélt – az eredmény egy és ugyanaz volt. Mindenki hevesen ostromolta Milocskát, a férje pedig kényelmetlenül érezte magát, miután három évi fáradozás eredményeképpen egy ilyen asszonyt szerzett magának – csendes, tiszta és gyönyörű, mint egy Madonna – , aki miatt, hogy ismét a költő szavaival éljünk, akárki akárhová ment, akármilyen titkos találkozóra is, mindenki egyként, illetve úgyszólván mindenki, otthagytott csapot-papot, és vagy a legkülönbözőbb ostoba ürügyekkel szólították meg, vagy egyenesen és őszintén azt mondták: kisasszony, segítsen nekem, az anyámat ma operálták mellrákkal, üljön be velem valahová. Higgyék el, ezt mondta Mila mára már néhai férje, aki sokáig sikertelenül futkosott utána, hasztalanul próbálkozott, míg végül fogta a telefont és felhívta ezzel a szöveggel, mert amikor először meglátta a főiskola könyvtárában, villámcsapásként hasított belé a felismerés: ez a nő lesz a feleségem. Valóban, ott ült az a nő, aki három év múltán a felesége lett – addig pedig elfutott előle, elrejtőzött, bujkált, a barátnőihez menekült, álmodozva írta verseit a távoli hercegről, és esténként egy bizonyos ház egy bizonyos lépcsőházába járt, egy valakit kinézett magának, és arra is rájött, hogy ennek a valakinek van valakije – egy felsőbbéves fiúról volt szó, aki Királyfi néven volt közismert. Es a Királyfi feleségül vette a királylányt, gyerekeik születtek, Mila pedig titkon még mindig szerette őt és írta verseit, miközben megpróbált elbújni, próbálta elhessegetni tolakodó, Moszkva környéki udvarlóját, aki a daliás Királyfihoz viszonyítva egy tökmag volt, akinek örökösen árpás volt a szeme, és aki korábban agronómus volt, most pedig aspiráns. Dehát, van ilyen is. Ez az ember egész életében csak egyetlen ihletett művet hozott létre és bocsátott a világ elé, azt a bizonyos remekbe szabott telefonhívást az anyjáról, akit megoperáltak, meg ülünk be valahová – és semmi több.

Mila hangulata pocsék volt, a beteljesületlen szerelem hullámain lebegett a sezlon felett, melyen házinénijének, Agasának a szobájában üldögélt. A Királyfi mit sem tudott Milocska iránta érzett szerelméről, de ő maga, akárcsak a ravasz Dante, aki megőrizte a kellő távolságot Beatrice-től, feltűnően és hangosan fejezte ki rajongását Milocska iránt, és Milocska fülébe el is jutottak szavai. De a Királyfi, titkos ösztöneire hallgatva nem bocsátkozott hosszú, plátói szerelmi kapcsolatba ezzel a vidéki, turgyenyevi nőalakkal, hanem egyszerűbben oldotta meg a dolgot: talált magának egy közelebbi, gazdag, patinás családból származó moszkvai lányt. (Az ágrólszakadt Milocska szemében minden moszkvai gazdagnak tűnt.) A vidéki Milocska úgyszólván minden második férfit magához vonzott, és noha a többi is nézegette, ezek azonban nem voltak olyan együgyűek, hogy beleszeressenek. Magukat Milocskánál többre tartották és ösztönösen kitértek a felfedező feladata elől, aki bozótosokon vág át, csonka fatörzseket és száraz ágakat hagyva maga után, hogy mindezek eredményeként egy félreeső helyen egyszerű faházat építsen fel magának, vadászlándzsával medvére vadászson, otthon pedig egy dézsatünderrel legyen együtt, aki szintén vadászlándzsával ragadja meg és cipeli a sparheltről az edényeket, és mindenütt rongyok, lábtörlők és csipkerajtók hevernek; egyszerű, ám önerős, ám megteremtett családi tűzhely. Van káposztaleves és teli a gyomor, ahogy a sokat szenvedett költő is mondta.

Azok, akik Milocska után jártak, mind effélék voltak, nagy terveket dédelgető, gátolásokkal teli emberek, akik azért, hogy bebizonyítsák saját értékeiket, készek voltak hatalmas terheket évekre nyakukra venni. Milocskának nem volt semmije, földöntúli szépségén és apján kívül, aki technikai tanár volt, jóra való, szegény ember, a helyi pártszervezet egyik igen jóképű tagja. Miután az ember elveszi Milocskát, mindent be kell szereznie – ruhát, cipőt, lakást és a többit –, viszonzásképpen Milocska köteles lett volna visszavonultan, mintegy kalitkába zártan élni, csodálatos arcát fátyol mögé rejtteni – de honnan vegyünk kalitkát és fátylat, ha az asszony dolgozó nő és az intézeti könyvtárban közszemlére van téve, ráadásul egyedül közlekedik, egyedül jár bevásárolni... És itt van Ljuba Ivanovna, aki egy cafka, egy dög, aki korábban titkárnő volt, esti iskolába járt, most pedig az olvasóterem vezetője és szintén párttag. Ki mindenki meg nem fordult a könyvtárban az ő pultjánál, ki mindenki nem várt rá a könyvtár mindkét bejáratánál, a hátsó udvarban és a központi kapunál! Milocska szenvedélyesen mesélt megrökönyödött férjének Ljuba Ivanovna kalandjairól, de férje, ahelyett, hogy pálcát tört volna Ljuba Ivanovna fölött és ezzel egyidőben hálát adott volna az égnek, hogy felesége ilyen ártatlan és így elítéli a bűnt, hirtelen dühbe gurult és azt üvöltözte, hogy Milocska milyen becstelen és, hogy már nem volt szűz, amikor feleségül vette, és különben is, még csak ez hiányzott.

Maga Milocska az egészségből semmit sem értett, akkoriban mintegy burokból élt és három napon keresztül ellenállt férje ostromának, mivel eléggé szégyenlős volt és nem értette, hogyan lehet egyáltalán még csak gondolni is ilyesmire, ha ugyanabban a szobában alszik az a bizonyos mama, akit mellrákkal műtöttek, és ez a szoba tizenkét négyzetméteres. Ágy ágy hátán – és itt zajlott a két szerető szív makacs küzdelme, és az anya meggyűlölte Milocskát, és rendszeresen sulykolta fiának, hogy nem volt már szűz, amikor feleségül vette. Tiszta a lepedő, satöbbi. A borzalmas az volt, hogy Mila férje, bármennyire goromba volt is az anyjával, és bármennyire üvöltözött is vele, az igazságot mégsem tudta kimondani – ehhez túlzottan szemérmes volt. A harmadik reggelre ugyanis véres lett a lepedő. Mila férje csendben ünnepelt és ő maga öblítette ki. Milocska semmit sem értett és elátkozta magát, meg ezt az egész életet, miközben

a falnak fordulva sírt, az anya pedig három nap múlva kinyilvánította, hogy Mila mégsem volt szűz, egyszerűen csak megjött a havibaja, ő pedig csak várta, hogy az anyós végre meglátja, mi van a vécében a szemetes kosárban. Mocsokság, mocsokság és mocsokság. Így zajlott az életük, és Milocska összes, Ljubáról szóló szenvedélyes beszámolója csak szomorú emlékeket és epés gyanúsítgatásokat váltott ki férjéből... És életrajzának legfontosabb eseményére, arra, hogy hosszú évek ostroma után bevett egy ilyen várat, és hogy ez a vár most legyőzőjének lába előtt romokban hever és porként gomolyog, és Mila sírt és rimánkodott, hogy higgyen neki és szeresse, és azt kiabálta, hogy csak őt szereti, csak őt, csak őt – erre nem lehetett mentséget találni. Ne higgy az anyádnak – sírt Mila, de minden hiábavalónak bizonyult. Az anyuska Jágó szerepét mindenféle gonosz szándék nélkül, ösztönös féltékenységből játszotta el, amit az az egyszerű meggyőződés táplált, hogy ő, anyuska, összehasonlíthatatlanul szebb lány volt, mint Mila. Anyuska mintegy elfelejtette, hogy ő itt nem vetélytárs, hogy ő már egy vénasszony, és arcpirító még csak gondolni is arra, hogy ő, anyuska, jóval szegénylősebben viselkedett az ágyban, pfuj! Megtaláltad azt, hogy kit kivel és ki előtt hasonlítgass össze, üvöltötte a fia, de az anyja csak mondta a magáét: micsoda szegény, micsoda szegény, micsoda szegény. És mindez tizenkét négyzetméteren. Milocska a könyvtárban sírt, mindenki látta vörös szeméit, aztán megszokták és azt mondták, hogy Mila szép és a szeme bársonyosan fekete, de a szemhéja valahogy vörös.

Ezzel szemben Ljuba nem sírt, hanem ünnepélyesen és titokzatos-halk hangon beszélgetett hódolóival, és a hozzá vezető ösvényen nem apadt el a nép áradata, hogy ismét a költő szavaival éljünk, de kisvártatva egy, mindenkire érvényes, „tilos”-jelzés lépett életbe, akárcsak a gyalogosok előtt a zebránál: Ljuba menyasszony lett, ráadásul férje gazdag volt és öreg, ötvenéves agglegény, docens és dékán, autóval. Ljuba bájosan számolt be arról, hogy szeretne zongoraórákra járni és Gaga már vett is neki egy barna, cseh, polírozott pianinót. A dolog egyetlen hátulütője az volt, hogy Gagával együttlakott a nővére, aki az anyja lehetett volna, és ez a testvér, a gonosz sógornő, ahogy Ljuba nevetgélve mesélte, nem bírta elviselni Ljubát, foghegyről beszélt vele és a konyhában is hányaveti módon viselkedett, jelezve, hogy ő nem cseléd itt. Gaga, az elegáns, leningrádi kinézetű agglegény, miután összeházasodtak, azonnal vett Ljubának egy rótszínű prémbundát és egy ugyanolyan préméből való kalapot, mindez a bizományiból származott, mindez import volt, Milocska véleménye szerint ódivatú és ormótlan, de Ljubának ez nem számított – úgy vonult bennük, úgy viselte ezeket magán, mint egy hajdani bojárasszony, és nagyon büszke volt! Ljuba általában büszke volt mindenre, ami sikerült neki az életben, és Igort (az ő Gagáját) magasztalta, de arról, hogy milyen az ágyban, arról nem beszélt, csak azt mondta, hogy a szerelemben minden lehetséges, és hogy nincsenek impotens férfiak, csak ügyetlen nők. Mindezek alapján ítélve Ljuba dolgai rosszul állnak, így határoztak a bibliográfus szobájában teázgatva a nők, Mila férje pedig este azt mondta, hogy ezekről az ocsmányságról ne meséljen, Mila is jó firma, igaza volt anyuskának, és Milának kifordult a falat a szájából, automatikusan sírva fakadt, az egész vacsora közben zajlott, Milocska akkor pedig már terhes volt, csak az a kérdés, hogy kitől, mondta anyuska a fiának. Milocska és férje a gyerek születésével jogosulttá váltak lakásra, de Milocska egyszer csak úgy döntött, hogy nem tér vissza a szenvedéseknek eme színterére, és elment főiskolai barátnőjéhez, és nála aludt a kihúzhatós ágyon. Ez a barátnője volt az összes közül az egyetlen, akit a férje becsületesen nevezett, becsületesen csúnyácska volt, és teljes mértékig együtt érzett Milocska férjével, annak idején még önzetlenül dicsérte is őt Mila előtt, volta-

képpen irigyelte ezt a szerelmet és magának is valami ehhez hasonló kívánt. Egyelőre elváltan élt, az anyjával és a lányával, és bármelyik pillanatban készen állt fogadni Mila férjét az összes panaszával, amit nem egyszer meg is tett, megteázta, és pénzt adott neki taxira, mikor Mila férje, arra hivatkozva, hogy már nincs közlekedés, nála akart aludni – hiszen a tisztesség a legfontosabb. Soha ne verjük át barátainkat. Legyünk becsületesek és igazságosak, de ne aludj nálam – ez volt Mila barátnőjének jelszava, aminek következtében olyan egyedül volt, mint a fenyőfa árnyéka, várta az igazit és elhatárolódott minden időleges kapcsolattól, és, mivel az irodalom erős hatást gyakorolt rá, nem csókolta meg senkit sohasem igaz szerelem nélkül, hogy egy másik szerző szavait idézzük. Várakozott és kívárta azt az éjszakát, mikor Mila ott aludt nála, és Mila férje kikalkulálta, hogy hol lehet a szerencsétlen kismama, és, hogy milyen panaszokkal hozakodhat elő felesége a vendégszerető barátnő konyhájának boltívei alatt – és pontban kettőkor telefonált és olyan hosszú és ocsmány szónoklatot kanyarított, olyan retteneteset és hatékonyt, hogy a jövőre nézve mindenféle nemotthonalvásoknak véget vetett. Ez volt Mila férjének második zseniális alkotása, hiszen lélekben költő volt, második szónoklata, amelyet lehetetlen megismételni, de amelynek eszmei mondani-valója az volt, hogy Mila és barátnője között természetellenes kapcsolat van, nos, elhatározták, hogy enyelegnek egy kicsit. Mila barátnőjét megdöbbenették ezek a szavak, Mila pedig reszketve állt, és hálóingében, bársonyosan fekete szemével, vörös szemhéjával és zilált fürtjeivel olyan volt, mint egy égi angyal, egy csodaszép fehér Pietá, majd később meglátjuk, kinek a sírja fölött.

Reggel pedig az esztelen és véreres szemű férj holtápadtan megjelent a könyvtárban, bocsánatkérő pózban elhaladt Ljuba Ivanovna mellett, aki kedvesen megemelte fejcskáját és elővillantotta a porcelán állkapcsok közül két arany koronáját, azaz szélesen elmosolyodott, mivel előre élvezte a botrányt és a betört ablakok látványát. Otthon, Ljuba Ivanovnáéknál is be volt törve a konyhaajtó üvege, így zárta le a docens az otthoni konfliktust, mert nem bírta tovább nézni a két szeretett nőt, akik közül az egyik nyomdafestéket nem tűró szavakkal jellemezte a másikat, illetve annak léha viselkedését, a másik pedig, azaz maga Ljuba, csillogóan felkacagott, és megállapította, hogy sógornője azért féltékeny, mert már lefeküdt a saját testvérével – és ekkor verekedtek össze a konyha üvegezett ajtajánál.

Mila történetében ment minden a maga útján, férje az új kétszobás lakásban már nem védte Milát az anyjától, az anya egyedül élt, és telefon sem itt, sem ott nem volt – Mila férje egyszerre játszotta Jágó és Othelló szerepét, és gúnyosan figyelte az utca sarkáról, hogyan szólítják le Milát a hozzá hasonlók – építőmunkások, aranyásók, költők – akik még nem tudták, hogy milyen súlyos ez a teher, milyen földhözragadt az élet, ha egyetlen nőt szeret az ember, mivel a szépség nem segítőtárs az életben, körülbelül így lehetne lefordítani azokat a trágár és kétségbeesett monológokat, amelyeket az egykori agronómus, jelenleg tudományos munkatárs kiabált szét az éjszakai utcákon is, és otthon is, ha egyedül volt, vagy ha leitta magát, és ilyenkor Mila valahol másutt húzta meg magát, valahol másutt keresett menedéket, boldogtalan férje pedig összetörte a bútorokat és szétdobálta a vasfazekakat. És ez így folyt mindaddig, amíg a férj egyszer csak az utcán infarktuszban el nem halálozott, és ekkor, a halotti szemlén találkozott Milocska régi ellenségével, anyuskával. Az anya nem sírt (Milocska sírt), és a céklavörös arcú anya többször is elismételte, hogy azonosítani lehet, fel lehet ismerni, dehát hogyisne, hiszen semmit sem változott. Az anya mindörökké megfosztott fiától, egyedül maradt, Mila nem, vagy csak ritkán engedte be a lakásába, csak

a küszöbről vethetett egy pillantást a gyerekre, hogy már milyen nagy és odaadhatta neki a süteményt. Ennek ellenére az öregasszony makacsul közeli rokonai között tartotta számon Milát, és gyakran felhívta a munkahelyén a város különböző pontjairól azt kérdezgetve, hogyan juthat el hozzá, és ennek az örületnek az lett a vége, hogy már nem akart tovább egyedül lakni kis szobájában, mindezért alkoholista szomszédasszonyát okolva, merthogy az verekszik, és a bejárati ajtón mindig beakasztja a biztonsági zárat is, úgyhogy nem lehet bemenni. És az öregasszony kezdte állandóan elfelejteni a saját címét és csak a Milára emlékezett, és ilyesmik történtek. És Mila lánya, aki időközben kamaszodni kezdett, bármilyen furcsa is, de kedvelte az öregasszonyt, sajnálta, és segítőtársra lelt benne az anyja ellen az igazságosságért folytatott harcában. Immáron három nemzedék, a vénasszony, a fia és az unokája nem akart tudomást venni arról, miféle férfiak üldözik Milát, mindig és mindenütt, akárhogy is alakulnak a körülmények, és kik tartják őt gyönyörűnek, nem tudni, mi okból.

De Ljubov Ivanovna nem várta meg a férje temetését és első gutaütése után megvált tőle, férjhez ment hűséges szeretőjéhez, egy ötven éves tudóshoz, aki ezen évek alatt is mindig mellette állt, és aki a kedvéért elvált a feleségétől. És úri munkát szerzett, és külföldi kiküldetésekre jár, de valahogy kiábrándultnak látszik, és figyelni kell a további fejleményekre, mert új férjének nem minden rokona és ismerőse fogadta el, de néhányan még protestálnak is, úgy, ahogy protestált és drága áron be is bizonyította igazát Mila anyósa, aki Milában látta saját és fia végzetét, és az öreg Gaga hajlíthatatlan nővére is, és bár Gaga már megtanult beszélni, de a járás még nehezen megy neki, mintha egy, illetve kettő vasúti szerelvényvel ütközött volna össze, és még mindig a katasztrófa hatása alatt élne.

SZABÓ ZSUZSA fordítása

A fecsegő

Rá lehet őt venni arra, hogy bármit elmondjon magáról, csak legyen, aki meghallgassa. Amit mások lepleznek, vagy éppen magukat sajnáltatva, visszafojtott keserűséggel adnak elő, azt ő minden további nélkül elmeséli. Sőt, mintha nem értené, hogy neki miért kellene visszafognia magát és miért csak a hozzánk közel álló embereknek mondhatunk el effajta dolgokat, és ráadásul később még meg is bánjuk, hogy elmeséltük. Ő bezzeg akár a buszon is beszél magáról valamelyik munkatársának, ha az unalmában megkérdezi, hogy van.

Könnyedén válaszol: bizony pocsékul. Anya kórházba került, apa szabadságot vett ki, hogy ápolja. „Hát ilyen rosszul van az anyád?” Mire ő azt mondja, hogy talán nem annyira, de ha apa kivette a szabadságát, az azt jelenti, hogy nemsokára úgyis vége az egésznek. „Hogy-hogy vége?” Hát, ahogy lenni szokott. „És mi baja az anyukádnak?” Rákos, válaszol, mintha ez lenne a világ legtermészetesebb dolga. „És régóta?” – kérdi a munkatárs, aki már annyira érintett az egészben, hogy nyugtalanul fészkelődik a helyén. „Nyolc éve” – válaszolja a fecsegő, és tovább felelget az egymást követő kérdésekre, majd amikor megérkeznek és a fecsegő leszáll, a munkatárs döbbenten, a hirte-

len az arcába szaladt vértől vörösen ott marad a buszon, és megigazítja nyakán a lecsúszott selyemkendőt.

Aki leszállt – 20 éves, magas, nagyon magas, de elég testes is ahhoz, hogy arányos legyen az alakja. Ennek ellenére, egyszer csak néhányan megjegyzik, hogy milyen kövér a vádlója. A szemébe lehet neki ezt mondani, mire ő megfordul, felemeli a lábát, és naivan mesélni kezd, hogy az elmúlt évben 7 cm-rel szélesebb lett, és most már semmi kétsége afelől, hogy olyan lesz, mint az anyja. Ha tovább kérdezzetük, akkor elmondja azt is, hogy az anyja egy kövér nő, főleg a hasa nagy, akkora, mint egy terhes nőé a kilencedik hónapban. „Es persze teljesen össze van vagdalva, de ő mégis minden harmadik hónapban megoperáltatja magát, megint felvágják a hasát. És ez így megy már 8 éve.” Még él, mondja a fecsegő, pedig már minden orvos rég eltemette, de ő mégis él, és állandóan járkal, ki-be. És apa ettől már teljesen megőrül és ökölrel veri azt asztalt. Különösen akkor őrjöng és gyanakszik, amikor nem tiszta a lelkiismerete, olyankor jobb ha a fecsegő nem megy haza mozi után, mert úgysem hiszi el, hogy moziban volt, és nem valahol máshol, ki tudja, hol. Ilyenkor anyával minden rongyot összeszednek a szobájából, minden pulóvert, minden ruhát, amit ők vettek neki vagy amit ő vett a saját fizetéséből, és bezárják a szobájukban levő ruhásszekrénybe, hogy aztán egyenként adogassák neki vissza mindaddig, amíg az összes cucc a helyére nem kerül.

Es még azt is kifecsegi, hogy apa mindig verte, gyerekkorától kezdve, főleg azért, mert néha sulis után elment valamelyik barátjánőjéhez. Apa még székkal is elverte az ilyen dolgokért, de volt olyan is, hogy ok nélkül páholta el. De ő már meg tudta különböztetni egymástól apa változó hangulatait, és ilyenkor már ki tudta találni, hogy van-e éppen valakije, vagy nincs. Anya teljesen közömbös volt apa efféle dolgai iránt, végül is tudta, hogy ekkora hassal nincs mit csinálni, sőt tanult szakmája sem volt. Úgyhogy pirogot süttött, apának ingnyakat varrt, meg ilyenek. De apa nem akarta bevallani, hogy a dolgok rendje megváltozott, és hogy már nem nézhet ugyanolyan őszintén az emberek szemébe, holott senki sem tett neki szemrehányást, éppen ellenkezőleg – és úgy viselkedett, hogy senki még csak gondolni se merjen arra, hogy valami nincs rendben, éppen ezért különösen buzgólkodott a Galjával kapcsolatos gyanúsítgatásokban, hogy ezzel bizonyítsa feddhetetlenségét. De korábban, mondta Galja, amikor anya még nem betegeskedett és közöttük minden rendben volt, akkor miért gyanakodott állandóan és miért várta Galját az iskolánál, vagy váratlanul, amikor már elküldték aludni és leoltották nála a lámpát, miért ment be hozzá a szobába, ahol hirtelen felkapcsolta a villanyt és úgy csinált, mintha keresne valamit az íróasztalon – radírt vagy tintaceruzát?

Mindezt szép sorban elmondja, ha a többiek kérdezzetük. Közben egyáltalán nem úgy néz ki, mintha szégyellne vagy nem akarna némelyik kérdésre válaszolni, és hirtelen úgy döntene, azért mégis folytatja: jöjjön, aminek jönnie kell. Nem, ő teljesen közömbösen önti ki a lelkét. Mondjuk egy téli estén a buszmegállóban elmeséli, hogy van egy építész barátja, aki valami olyasmit magyaráz neki, hogy el kell válniuk egy hónapra, amíg ő egy művésztelepen mindent átgondol, és ha utána találkoznak egymással, akkor már végérvényesen el tudja dönteni, hogy mi lesz velük. Arra a kérdésre, hogy Galja szereti-e őt, teljes lelki nyugalommal azt feleli, hát persze, de inkább az a kérdés, hogy mi fog mindebből kisülni. Az építész már majdnem 40 éves, és a mamája is idős, s így a férfi sehogyan sem tudja rászánni magát arra, hogy elképzelje, hogy nézne ki, ha az ő két kis szobájukban egy gazdaasszony, vagyis az ő mamája mel-

lett még fiatal felesége is ott lakna, de hát mindez annyira bonyolult, hogy inkább el sem képzelem, hiszen sokat kell dolgoznia, ráadásul művész is. Eddig már többször meghívta magukhoz a lányt vendégségbe, leültették a mamával a fotelba, a kedvébe jártak és óvatosan összenéztek, mintha azt kérdeznék egymástól, hogyan fognak elférni ebben a két kis szobában? Az építész megrajzolta Galja portréját és néha megkérdezte, hogy mondta-e már neki valaki, hogy a haja, a szeme, az orra, a szája, az álla, a nyaka, a füle egy görög istennőre hasonlít?

Aztán Galjának új fiúja lesz, és ugyanúgy, ahogy az építészről, az újról, a mérnök-ről is mindenki tudni fog. Mondhatni, az irodában, ahol Galja dolgozik, ez egy új sportág lett: kiszedni belőle mindent a legutolsó részletig, maradéktalanul, azt is, amit még ő maga sem tud, de amit mindenki más, a tapasztalt asszonyok és férfiak sokkal jobban tudnak nála. Annál is inkább, mivel a dolgok jelenlegi állása szerint semmit sem kell az elejéről kezdeni, és minden folytatódik tovább. Például nem kell tőle megkérdezni, hogy szűz-e még, hiszen már megmondta, hogy szűz, és nem kell kételkedni abban, hogy igazat mond-e. Vagyis olyannyira kitérül, hogy néha már kényelmetlen, kellemetlen bármit kérdezni tőle. Van, amit Galja nem ért, valamiféle szemérmes női titkokat, valamiféle védekezési technikát, annak a kagylónak a taktikáját, amelyik néha csapkod a héjával, de eddig még senki sem látta, hogy mit rejteget magában, holott mindenki tökéletesen tudja, mit is rejtegethet. Amit nem nevezünk meg, olyan, mintha nem is létezne a természetben, ezért csak találgatni lehet, de pontosan senki sem ismeri. Hát ez az igazi szemérmesség, ez az igazi szerénység. De Galja nem ilyen, Galja például elmondja, hogy apa minden este kikérdezte arról, hogy telt a napja, utána meg ellenőrizte, felhívta a tanárnőt, a barátnőket, úgyhogy Galjának akarva akaratlanul a teljes igazságot kellett mondania. De apának még ez is kevés volt. Kikérdezte még a gondolatairól is, arról is, mi bántja, sírt és hol sírt, amikor a tanárnök kiküldte az osztályból azért, mert az első padban ülőkkel fecserészett. És miről fecsegtél, kérdezte apa, és a kezét a szék támlájára tette, ahol Galja ült, és tudta, hogy apa bármelyik pillanatban felordíthat „hazudsz” és ütni kezdi, és szinte teljesen kivetkőzött magából, és ha nem jutott rögtön eszébe az, amit apa kérdezett, már nem akart mellébeszélni, mivel apa rögtön megérezte, mikor nem mond igazat, inkább üldögélt, míg eszébe nem jutott és végül elmondta, hogy csak a radírját kérte vissza, amit még az előző órán kértek el tőle az első padban ülők.

Igy hát Galjával nem kellett mindig az elejéről kezdeni a faggatózást, csak folytatni kellett onnan, ahol előzőleg abbahagytuk. Például megkérdezni tőle, hogy érzi magát az anyja. És ő erre azt válaszolja, hogy ugyanúgy rosszul, apának nincs több szabadsága, minden nap ott volt vele a kórházban, úgyhogy most az egész kórház tiszteli és ismeri, az öltözőben nem kell engedélyt kérnie ahhoz, hogy betegye a kabátját, és adnak neki köpenyt, és most ő nem tudja, mit is csináljon, hiszen anyát etetni kell, semmit sem fogad el, talán csak egy kiskanál húslevest, apa meg minden nap főzött neki csirkét és egy hosszúnyakú termoszban hordta be a kórházba. Már apa anyukája is megérkezett, a nagyi, most ő jár a kórházba, apa meg nem is kérdezi a nagyit arról, hogy mi a helyzet, mert úgyis tudja, ha történik valami, akkor őt értesítik először a munkahelyén, mivel otthagya a telefonszámát az ügyeletes nővér asztalkáján, az üveg alatt.

És miközben ezeket meséli, nem sír, pedig mindenkinek, akinek elsorolja, már könnyes a szeme. Olyan sosincs, hogy Galja mindenkinek egyszerre mondja el a dolgokat – végtére is ez nem beszámoló, amit mindenkinek azonnal el kell mondani. Úgyhogy őt mindenki sorban kikérdezi, hol a folyóson, hol a büfében, hol a tükör

előtt. Ott aztán csak úgy hozzávetőlegesen válaszol az új fiújával, a mérnökkel kapcsolatos kérdésekre, és elmeséli, hogy nagyon aranyos ember ez a mérnök, idősebb nála nyolc évvel, s a születésnapján, az anyjánál, már be is mutatta Galját a rokonoknak, és hogy neki mindannyian nagyon megtetszettek. „Vigyázz, el ne kiabáld...” – mondja neki szinte kivétel nélkül minden asszony, de ő csak legyint.

Aztán Galja hosszú időre eltűnik az irodából, szabadságot vesz ki, mert most neki kell bent lennie az anyjával a kórházban. Az irodában aztán mindenki rögtön megfedkeznek róla, csak nagynéha jut eszébe valakinek: „Fel kéne hívni, megkérdezni, hogy van”, de ezzel a dolog abba is marad, míg végül le nem jár a szabadsága, vissza kellene jönnie dolgozni, de ő egész nap nem jelenik meg. A főnök kijön a szobájából a személyzetissel, és megkérdezik, hogy hallott-e valaki valamit arról, mikor kell Galjának visszajönnie, mert már minden szabadnapját kihasználta, de ha akad valamilyen igazolás, felmentés vagy ehhez hasonló, azt már korábban be kellett volna mutatni. Ekkor megcsörren a telefon, és egy férfihang közli, hogy Galja anyukája meghalt, emiatt csak csütörtökön megy dolgozni, és csak akkor tudja hozni a fizetés nélküli szabadság meghosszabbításához szükséges kérvényét, úgyszólván kéri, hogy a papírokat korábbi dátummal töltsék ki.

Aztán Galja úgy jön vissza dolgozni, mintha mi sem történt volna, pontosan olyan, amilyen volt, mégcsak nem is sápadtabb a szokásosnál. És akkor megváltozik minden. Megváltozik, mert senki nem kérdez tőle semmit, csak a munkával vagy az időjárással kapcsolatos kérdésekkel fordulnak hozzá, de kérdezősködni senki sem kíván. Valami olyan ment végbe mindenki lelkében, valami olyan fordulat, hogy senki sem akar hallani sem a temetésről, sem arról, hogy van most Galja apja, nem készül-e megőszülni, vagy mi van Galja fiújával, a mérnökkel.

Aztán eltelik vagy két hónap, és az egyik asszony csak úgy, megszokásból mégis feltesz egy kérdést Galjának, egy vicces kérdést, amelyre egy normális lány sem felelne: „Mikor lesz már a lagzi?” Ám Galja, mintha mi sem történt volna, mindenki füle hallatára elmondja, hogy az esküvőt mostantól két hónapra tűzték ki, tizenhetedikére, péntekre.

Először is, senki sem várt tőle ilyen pontos választ, és senki sem volt erre kíváncsi, senkit sem érintett. Másodszor pedig a pusztán jóérzés miatt egyik lány sem kezdte volna az esküvő előtt két hónappal mindezt világgá kürtölni: ki tudja, mi történhet ezalatt a két hónap alatt, aztán meg minek is kell ez az egész, hogy boldog-boldogtalan tudjon erről a mélyen személyes, szent eseményről?

Egyszerűen mindenki meghökkent. Ezt senki sem várta Galjától, annál is inkább, mivel átszervezés előtt álltak, és az átszervezés során Galina részlegét megszüntették, vagyis mikor férjhez megy, már régen nem lesz ennek a kollektívának a tagja, és akkor életének ez a mélyen személyes eseménye már senkit sem érintene. De Galja egyelőre még nem tudott semmit sem erről. Igaz, később őneki is tudomására jutott, amikor a személyzetis behívta magához, s hozzátette, hogy majd igyekeznek neki valahogy új munkahelyet keresni, merthogy a főnöknek jó kapcsolatai vannak.

De ekkorra Galja már egy hatalmas hibát követett el: meghívta az egész irodát az esküvőjére, és már annak a kávéháznak a címét is megadta, ahol mindez egy hónap múlva történni fog. Különböző dolgokat kezdett behordani az irodába – az esküvői ruha anyagát, amit mindenki már csak kényszerből nézett meg, hiszen tudták, hogy Galját elbocsátják, de ő akkor ezt még nem tudta. Aztán Galja behozta a ruhához való

gyöngygallért meg a gyöngy kezelőt, és bárkinek, aki kérte, lerajzolta, hogy milyen lesz a ruhája. Viszont az, hogy mindent kifecsegett, már egyáltalán nem hasonlított azokra az időkre, mikor még őt kérdezték és ő válaszolt. Nem – most ő maga mondott el mindent, és mintha a hideg rázná, rettegett attól, hogy nem hallgatják végig. Aztán elkezdtek piszkálni, hogy munkaidő alatt más dolgokkal kellene ám foglalkozni, méghozzá olyanokkal, amikért a fizetést adják. Akkor Galja elhallgatott, eldugta a rajzait és a kezelőket, de a következő napon minden kezdődött előlről.

Amikor Galja visszajött a személyzetistől, akitől végre megtudta, hogy várhatóan egyedül őt bocsátják el, akkor mintha mi sem történt volna, azt mondta, hogy mindezek ellenére mindenkit vár a lagzira a kávéházba, és mindenkinek küld majd meghívót. És mindenki valahogy kényelmetlenül kezdte érezni magát, mivel a péntek mindenkinek fontos nap, vége a hétnek, van, aki vidékre utazik, másoknak egyéb, személyes dolguk akad. De Galja semmit sem gyanított, és amikor a következő napon elment, mindenkitől elbúcsúzott, és még egyszer megismételte: „Akkor hát gyertek el mulatni a lagzimra, ne felejtsetek el, a jövő pénteken.”

Mellesleg Galja nem az utcára került, hanem az irattárba, egy elég jó helyre, ahol a fizetése is magasabb lett, mint az irodában. Ugyahogy nem volt miért megsértődnie, a főnök gondoskodott róla, közbenjárt az érdekében.

És már mindenki elfelejtette volna Galját, meg a lagziját, de ő egy nappal előtte, csütörtökön felhívta az irodát, és a szó szoros értelmében lecsapott mindenkire. Az emberek egymás után mentek a telefonhoz, mivel ő mindenkit odahívott és mindenkitől megkérdezte: „Ugye nem felejtettétek el, hogy holnap este várlak titeket a Szemjonovszkij utcai kávéházban? Ugye megkaptátok már a meghívókat?” Mindenki, minden egyes ember azt válaszolta, hogy a meghívót megkapta, nagyon köszöni, de elmenni sajnos nem tud. És akkor, amit pedig nagyon nehéz elképzelni, ő a telefonnak azon a végén állt, ahonnan nem lát senkit, és mint egy vak elkezdte kérdezgetni, hogy miért nem tudtok eljönni. Az ilyen dolgokat nem így csinálják. Ha ilyen dolgokról van szó, azt mindenképpen szemtől szemben kell megkérdezni, hogy lássuk a partnert, és az arckifejezése alapján el tudjuk dönteni, hogy fenntartsuk-e vele a baráti kapcsolatot egy olyan aljasság után, mint egy esküvői meghívás elutasítása. De Galja márcsak ilyen, mintha semmit sem értene, egyre csak kérdezgette és kérdezgette az irodában dolgozókat, hogy miért nem tudnak elmenni a lagzijára. Az irodában nem volt egyetlen ember se, akire támaszkodhatott volna, egyetlen barátnője sem volt, aki együtt érzett volna vele és odahívta volna az embereket a telefonhoz. De milyen barátnői is lehetek volna Galjának az irodában, amikor ő még csak 20 éves volt, vele egykorú csak a gépíró és a küldönc lehetett, de ők mindketten egy szobában ültek az öltöző mellett, a szállítmányozási irodában. Hát ők lehetek volna a barátai!

Az iroda dolgozói úgy bújtak ki a kötelezettség alól, ahogy tudtak. Egy asszony egyáltalán nem ment oda a telefonhoz, megkérte a többieket, hogy mondják azt, nincs itt, elment a beszerzési osztályra. Egy másik megígérte telefonon keresztül, hogy elmegy, de mindenki tudta, mennyire lehet hinni neki, tudták, hogy az utolsó pillanatban mindig kihúzza magát a kellemetlen helyzetekből, aztán majd utólag, az esküvő után magyarázkodni kezd, miért is nem tudott elmenni, így a legkönnyebb. Persze Galja már nem dolgozott az irodában és már aligha jön be az esküvő után kideríteni, hogy miért, milyen nyomós ok miatt nem mentek el a lagzira. Egy 30 éves fiatalember, nagyon okos és nem bírta elviselni, ha pszichikailag nyomást gyakorolnak rá, a magánéletére, ezért rendkívül szellemesen válaszolt: „Galocska, maga még fiatal, az

egész élet maga előtt áll. Éppen ezen a pénteken vagyok hivatalos egy idősebb, gyönyörű szép asszonyhoz, aki aznap este lesz hetven éves. Úgyhogy megérti. Én teljes szívemből kívánok magának sok boldogságot. Maga ezt megérdemelte. Legyen okos és ne igyon túl sokat a lagzin. Még egyszer sok boldogságot. Isten vele.” Es ezzel le is tette a kagylót, megkönnyítve az iroda többi dolgozójának a helyzetét.

Am a legnagyobb kellemetlenség öt perc múlva kezdődött, amikor a főnök kijött a szobájából az irodába, és vidáman dörzsölgetve a kezét ezt mondta: „Na, mi lesz, szervezünk majd egy kommunista szombatot, Galja lagzija után?” A dolgozók összenéztek, és rájöttek, hogy Galja ravasz volt, közvetlenül a főnököt hívta fel, aki aztán elfogadta a meghívást, pont ő, akitől olyannyira távol álltak az iroda dolgai, aki csak a papírok, kérvények és az irodájában folytatott négyszemközti beszélgetések fiktív közegében találkozott az emberekkel.

Feszengve kezdték magyarázni, hogy ilyen meg olyan okok miatt nem tudnak elmenni a lagzira. Néhányan csak hallgattak és nem magyaráztak semmit, mint a fent említett fiatalember. Végül is a szakszervezeti bizalmi elkezdett sürgölődni és azt mondta, hogy ő elmegy és megszervezi a kommunista szombatot, majd amikor a főnök bezárkózott az irodájába, a szakszervezeti bizalmi elrohant a szállítmányozási osztályra, és pillanatok alatt beszervezte a lányokat – a gépírólányt és a küldöncöt, felhívta telefonon az iroda fényképészét, úgyhogy a következő napon mindannyian elindultak egy „Volgán” a lagzira, aztán hétfőn sok mulatságos történetet meséltek. Meséltek arról, hogy Galja az ő sajátos naivitásával megkérdezte tőlük: „Na, hogy tetszik a férjem?” – majd a hosszú ruhája alól megmutatta nekik a cipőjét: „Na, hogy tetszik a cipőm?” Meg aztán szörnyen kevés harapnivaló volt, ezért a lányokat a szállítmányozási osztályról egyszerűen felderítő útra küldték a többi asztalhoz, és ők elcsentek egy tányér főtt-, és egy másik tányér sült kolbászt, meg még egy kis kocsonyát is. Az ő asztaluk volt a leghangosabb, pedig ezen a lagzin mindenki hangoskodott, mind a száz ember. És a főnök is milyen vadul röhögött, a többiekkel együtt áldomást ivott a menyasszonyra. Aztán megszállta őket a zsákmányszerzés ördöge, már egyenesen a szomszéd asztalokról vitték el hol a vodkát, hol egy csokor virágot. Majd amikor már el kellett menni a lagziból, a lányok a szállítmányozási osztályról még egy nagy csokor fehér liliomot is elvittek a szomszéd asztalról, mire a főnök gyerekesen ezt mondta nekik: „Lányok, használják ki az alkalmat, amíg ilyen lagzin lehetnek” – aztán felkapták azt a csokor fehér liliomot, és elindultak a kijárat felé. De útközben még bementek a mosdóba, hogy megigazítsák a frizurájukat és bepúderezzék az arcukat, merthogy azért alaposan berúgtak. Észrevették Galját, zavarba jöttek és átnyújtották neki azt a szerencsétlen csokor fehér liliomot, bután csak ennyit mondtak: „Nesze.” Galja a bokáig érő ruhában felemelte a fátylát, levette a kesztyűjét, és rettenetesen zokogott ebben a koszos kávéházi mosdóban.

Persze a lányok most elsősorban erre a szörnyen hülye esetre emlékeznek, ahogy a lagzi vége előtt a koszos mosdóban hirtelen a menyasszony kezébe nyomták azt a csokor fehér liliomot, és neki a kezében kellett tartania a levett kesztyűjével együtt s fogalma sem volt róla, mit csináljon vele.

Sötét jövő

Hát, ez volt ő: egy harmincas hajadon, aki rávette az anyját, kikönyörögte, hogy utazzon el egy éjszakára, oda, ahova akar, és az anyja, hát nem különös, engedelmeskedett és eltűnt valahová, ő pedig – úgymond – felvitt magához egy pasit. A pasas idős volt már, kopaszodott, elhízott, elég zavaros volt a viszonya a feleségével és az anyjával, hol itt lakott, hol ott, örökké csak morgott és elégedetlenkedett a helyzetével a munkahelyén, bár néha magabiztosan felkiáltott, hogy ő lesz a főnök, „Ugye szerinted is?” „Mit gondolsz, tényleg én leszek a főnök?” Így beszélt ez a naiv, negyvenkét éves kisfiú, egy meglett ember, és közben családjával nyűglődött, serdülő lányával, aki hipp-hopp fölcseperedett, tizennégy éves nő lett belőle és majd kicsattant az önbizalomtól, mert akkoriban a környékbeli csajok éppen arra készültek, hogy megverik egy srác miatt, meg ilyenek. Szóval a pasi nagyon is gyakorlatiasan készült a kalandra, utközben megálltak valahol és vettek egy tortát – a munkahelyén híres volt arról, hogy nem veti meg az édességet, a bort, szeret jókat enni, jó cigarettákat szívni, minden banketten csak falt és falt –, mindebben cukorbaja volt a bűnös, és ez a csillapíthatatlan éhsége és szomjúsága nagyon is zavarta, sőt, akadályozta az előmenetelét. A pasas egyszerűen ronda volt és kész. Sose gombolta be se a kabátját, se az ingnyakát, kilátszott csupasz, fehér mellkasa. Korpa a vállán, kopasz feje világít. A szemüvege vastag, mint egy szódásüveg. Hát, ilyen gyöngyszemet vitt fel a garzonjába ez a nő, aki elszánta magát arra, hogy egyszer és mindenkorra leszámol a magánnyal, meg minden effélével, de mindezt nem gyakorlati megfontolásból tette, hanem lelke végső elkecsereződésében, ami kívülről nézve úgy nyilvánult meg, mint a legmélyebb emberi érzés, vagyis elvárásokban, szemrehányásokban, s annak állandó hangoztatásában, hogy mennyire szereti, mire a pasas azt mondta: „Persze, persze...” Igazából semmi jó nem volt abban, hogy mentek az utcán, hogy megérkeztek, hogy remegett, mikor megfordította a kulcsot a zárban; attól tartott, hogy esetleg mégis otthon van az anyja, de végül minden összejött. Főztek egy teát, kinyitották a borosüveget, felvágták a tortát, ettek belőle, megitták a bort. A férfi elterpeszkedett a fotelban és a tortát méregette, egyen-e még belőle, de már csak a szeme kívánta. Nézte, nézte, végül kivette a közepéről a zöld marcipánrózsát, ügyesen a szájához emelte, bekapta, majd lenyalogatta az ujjait.

Ezután az órájára nézett, majd levette, az asztalra tette és gatyára vetkőzött. Kiderült, hogy az alsónadrágja hófehér; úgy ült ott a pamlag szélén, mint egy tiszta, ápolat, kövér kisgyerek trikóban és gatyában, lehúzta a zokniját is, megtörölte vele a talpát. Végül levette a szemüvegét. Befeküdt a nő mellé a tiszta, vetett ágyba, megtette a dolgát, aztán még beszélgettek is egy kicsit, majd búcsúzkodni kezdett és ismét azt hajtogatta: „Mit gondolsz, én leszek a főnök?” Az ajtóban, már felöltözve még mindig mondta a magáét, visszafordult, leült a torta mellé és csak úgy a késről megevett még egy nagy szeletet.

A nő még csak ki sem kísérelte és neki ez úgy látszik, fel sem tűnt, barátságosan egy cuppanós csókot nyomott a homlokára, fogta a táskáját, felsóhajtott, megszámolta a pénzét az ajtóban, megkérdezte, hogy fel tud-e váltani egy háromrubelest, de nem kapott választ, így hát elindult a nagy pocakjával, a gyermek lelkével és a tiszta, ápolat, idegen testének illatával együtt, és még csak nem is gondolt arra, hogy őt most kikoszorúzták, de mindörökké, hogy vesztett, elmulasztott valamit és neki itt már nem terem babér. Nem értette meg ezt, lement a lifttel, kezében az aprópénzzel, a háromrubelesekkel meg a zsebkendőjével.

Szerencsére nem egy helyen dolgoztak, hanem külön épületben, másnap a nő nem ment le a közös ebédlőbe, hanem egész ebédszünetben az asztalánál ücsörgött. Előtte volt még az este, a találkozás az anyjával; este újra kezdődik az egész, a hétköznapi élete – és ez az asszony saját maga számára is váratlanul így szólt a kolléganőjéhez: – „Na mi van, találtál már magadnak valakit?” – „Még nem” – felelte a kolléganő zavartan, mivel nemrégén hagyta ott a férje és egyedül maradt a szégyenével, barátnői közül senkit nem engedett be a megüresedett lakásba és senkinek nem mesélt semmit. – „És neked van valakid?” – kérdezte a kolléganő. – „Nekem igen” – felelte ő, örömtől könnyes szemmel és most értette meg, hogy neki már vége, bizony mindörökre, hogy most már mindig reszketni és gyötrődni fog, utcai telefonfülkék előtt toporogni és nem fogja tudni, hova telefonáljon, a pasas feleségének-e vagy az anyjának vagy a munkahelyére: jövőbelijének ugyanis kötetlen munkaideje volt, így szabadon nem lehetett jelen se itt, se ott. Nos, ez várt rá, és szembe kellett néznie a szégyennel, hogy hiába telefonálgat majd neki, csak egy hang lesz azok közül a hangok közül, akik már eddig is hiába hívták ezt az embert, aki állandóan eltűnik, mint a kámför, aki bizonyára sok nő szerelmének tárgya volt már, és ő rémülten futott előlük, és bizonyára mindegyiktől ugyanazt kérdezte, ugyanazokban a helyzetekben: hogy tényleg ő lesz-e a főnök?

Mindent értett már a jövőbelijével kapcsolatban: ez a pasi egy szimpla, ostoba, faragatlan tuskó, őmellette bizony sötét jövő várt rá, szemében mégis a boldogság könnyei csillogtak.

GULYÁS ANGELIKA fordítása

